

8.8.2025

POSIO

Alakiri

ranta-asemakaava-alueen arkeologinen inventointi 2025

Tilaja:
KimmoKaava Tmi

Toteuttaja:
Heilu Oy

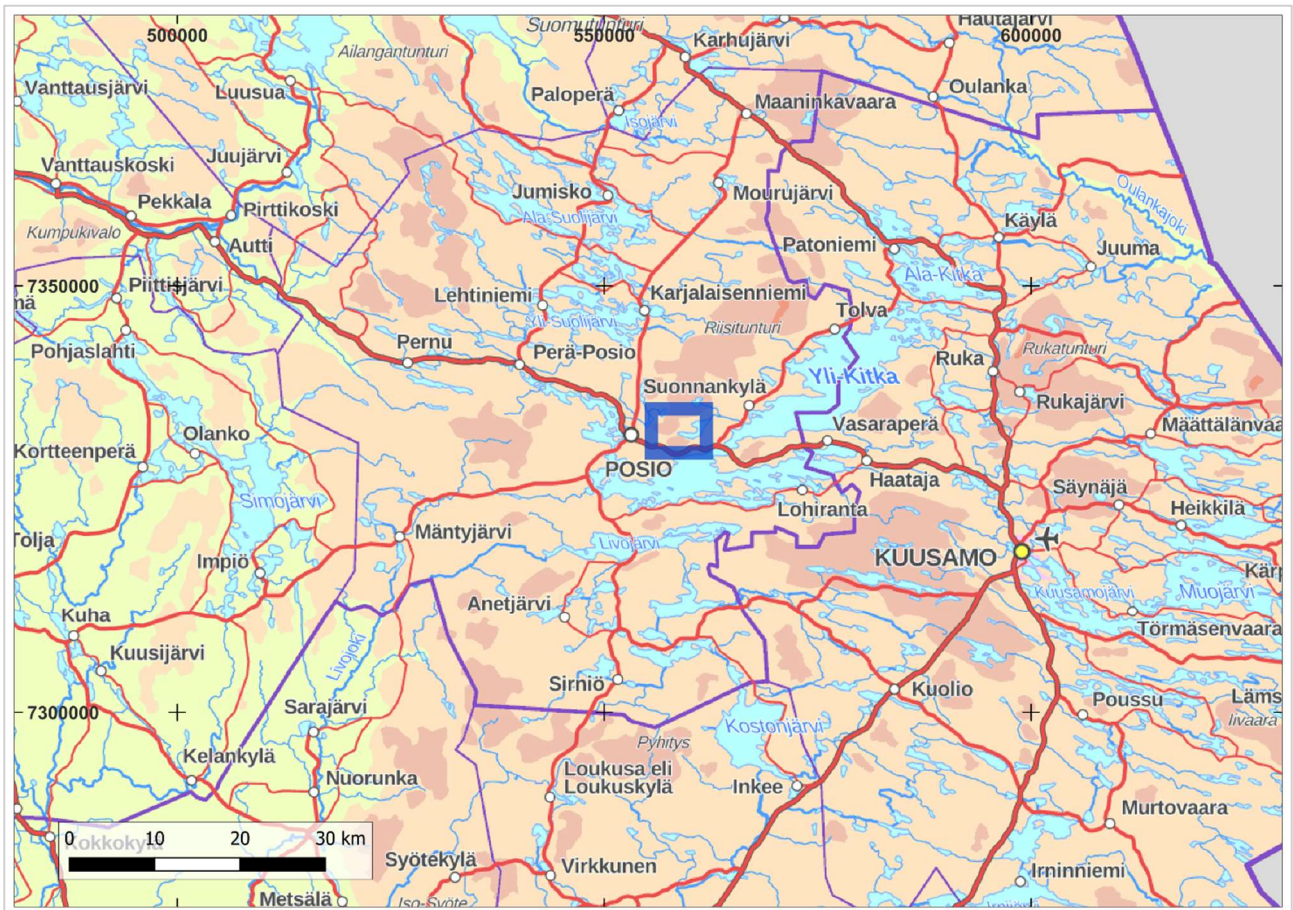
Posio Alakiri

ranta-asemakaava-alueen arkeologinen inventointi 2025

Tiivistelmä

Posion kunnan Kirintövaaran alueella ollaan valmistelemassa Alakirin ranta-asemakaavan muutosta ja laajennusta asemakaavaksi. Kaavahankkeeseen liittyen alueelle tehtiin arkeologinen arkistoselvitys Heilu Oy:n toimesta tammikuussa 2025, jossa selvitettiin alueen muinaisjäännöspotentiaalia. Arkistoselvityksen pohjalta kaava-alueella tehtiin arkeologinen inventointi kesäkuussa 2026.

Kaava-alueella ei sijaitse ennestään tunnettuja arkeologisia kohteita. Maastotöiden aikana alueelta tavattiin kaksi leimapuuta, jotka liittyvät todennäköisesti alueella 1900-luvulla tehtyihin hakkuisiin.

Kartta 1. Lähestymiskartta. Inventointialue sijaitsee sinisen neliön sisäpuolella.

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Arkeologinen inventointi	4
2.1. Esityöt	4
2.2. Maastotyöt ja raportointi	4
2.3. Havainnot	7
4. Yhteenveto	9
Lähteet	10

Karttaluettelo

Kartta 1. Lähestymiskartta	1
Kartta 2. Kaava-alueen yleiskartta	3
Kartta 3. Maastossa tarkastetut alueet ja tehdyt havainnot	9

Arkistotiedot

Tutkimustyyppi:	Arkeologinen inventointi
Tutkimuksen tekijä:	Heilu Oy / FM Jussi-Pekka Hiltunen
Kenttätöaika:	23.6.2025
Tutkimusten rahoittaja:	KimmoKaava Tmi
Alueen aikaisemmat tutkimukset:	Jussi-Pekka Hiltunen ja Teemu Tiainen arkistotutkimus 2025

Kansikuva: Alueen eteläosaa Vaaraperänsuon eteläpuolella. Pohjoiseen.

Taustakartat Maanmittauslaitoksen karttakuvapalvelusta (WMTS) 01 ja 08/2025, ellei toisin mainita. Käytetty koordinaatisto ETRS-TM35FIN, korkeus N2000. Maanmittauslaitoksen 5 p aineiston käyttölisenssi: MML 4259680009/05 00 00/2025.

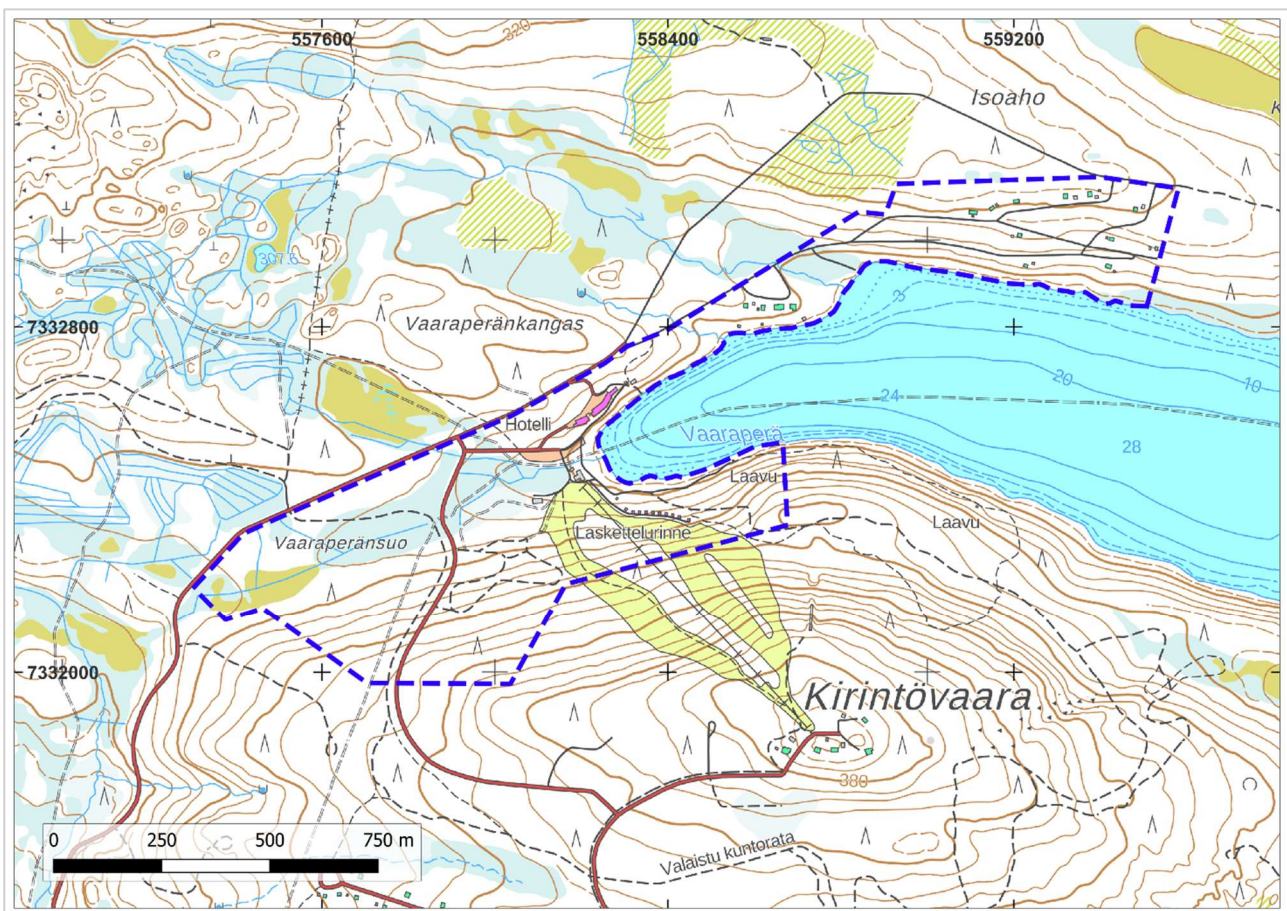
Raportin kuvat: Jussi-Pekka Hiltunen.

1. Johdanto

Posion kunnassa Kirintövaaran pohjoispuolella ollaan laatimassa Alakirin ranta-asemakaavan muutosta ja laajennusta asemakaavaksi. Osana hankkeen taustaselvityksiä Heilu Oy laati tammikuussa 2025 arkeologisen kulttuuriperinnön arkistoseelvityksen, jonka tarkoituksena oli selvittää alueen muinaisjäännöspotentiaalia.

Lapin maakuntamuseon totesi hankkeesta antamassa lausunnossaan (10.6.2025, ROIDno-2025-2869), että arkistoseelvityksen mukaan tutkimusalueella on esihistoriallisten kohteiden osalta kohonnut potentiaali, jonka perusteella alueella tulee tehdä maastoinventointi. Heilu Oy:n arkeologi FM Jussi-Pekka Hiltunen teki alueen arkeologisen maastoinventoinnin 23.6.2025, jossa huomioitiin sekä esihistorialliset että historialliset kohteet.

Inventoitava alue sijaitsee Kirintöjärven ranta-alueella noin 5 kilometriä Posion keskustasta itään. Alue on kooltaan noin 72 hehtaaria. Tutkimusalueen perustiedot (vanhat kartat, aikaisemmat tutkimukset, vesistöhistoria yms.) on käsitelty tarkemmin vuoden 2025 arkistoseelvityksen tutkimusraportissa (Hiltunen ja Tiainen 2025).

Kartta 2. Kaava-alueen yleiskartta. Hankealue on merkitty sinisellä katkoviivalla.

2. Arkeologinen inventointi

2.1. Esityöt

Esitöiden aluksi hankealuetta kuvaavia historiallisia karttoja (1600–1900-luvuilta) haettiin Kansallisarkiston Astia-verkkopalvelusta, Kansalliskirjaston julkaisuarkisto Doriasta sekä Maanmittauslaitoksen Kiinteistötietojärjestelmästä 1900-luvun peruskartat ladattiin Maanmittauslaitoksen Vanhat painetut kartat-verkkosivustolta. Pitäjänkartta ja vanhat peruskartat asetoitiin nykykartan päälle. Vanhoista kartoista tarkasteltiin inventointialueelle sijoittuvia mahdollisesti arkeologisesti mielenkiintoisia kohtia, kuten historiallisen ajan asutusta ja rajamerkkejä. Maanmittauslaitoksen sivustolta ladattiin 5p laserkeilausaineisto, josta etsittiin arkeologisesti mielenkiintoisia maastonmuotoja, kuten pyyntikuoppia tai tervahautoja.

Ennen maastotöitä käytiin läpi myös alueen vesistöhistoriaa ja lähialueen tunnettujen arkeologisten kohteiden tietoja. Kohdetietoja ja aikaisempien arkeologisten tutkimusten raportteja tarkasteltiin Museoviraston ylläpitämästä Kulttuuriympäristön palveluikkunasta (www.kyppi.fi).

2.2. Maastotyöt ja raportointi

Kaava-alueen maastotyöt tehtiin 23.6.2025. Tutkimusmetodina oli silmämääräinen havainnointi ja pienten lapionpistojen/kuoppien teko muinaisjäännösten löytymisen kannalta potentiaalisille maastonkohdille. Hankealueelta tarkastettiin potentiaalisiksi arvioituja metsä- ja ranta-alueita koko kaava-alueelta. Rakennetut alueet jätettiin vähemmälle huomiolle.

Inventoinnissa tehdyt havainnot dokumentoitiin valokuvin ja muistiinpanoin. Havaintojen sijainnit sekä kuljetut reitit tallennettiin käsiGPS-paikantimella (Garmin Montana 610, tarkkuus +/- 5–10 m). Inventointiraportti laadittiin allekirjoittaneen toimesta elokuussa 2025.

Kuva 1. Metsämaastoa kaava-alueen koillisosaa Kirijärven pohjoispuolella. Itään.

Kuva 2. Metsämaastoa Kirintöjärven ja Kirintötien välisellä alueella Kirikeskuksen koillispuolella. Länteen.

Kuva 3. Hiekkarantaa Kirikeskuksen eteläpuolella. Kaakkoon.

Kuva 4. Laskettelurinteitä alueen eteläosassa. Etelään.

2.3. Havainnot

Kaava-alueen eteläosasta, Kirintövaaran luoteisrinteeltä havaittiin kaksi kelopuuta, joihin on tehty leimat. Puut sijaitsevat noin 23 metrin päässä toisistaan. Leimat ovat noin 1 metrin korkeudella. Leima 1 (N 7332050 E 557967) on kooltaan noin 15 x 5 cm ja siinä on kaksi viivaa. Se on puun itäpuolella. Leima 2 (N 7332028 E 557965) on kooltaan noin 10 x 3 cm ja siinä on myös kaksi viivaa. Se on puun lounaispuolella. Ne ovat olleet ilmeisesti osa leimikkoa ja liittyvät todennäköisesti alueella 1900-luvulla tehtyihin hakkuisiin.

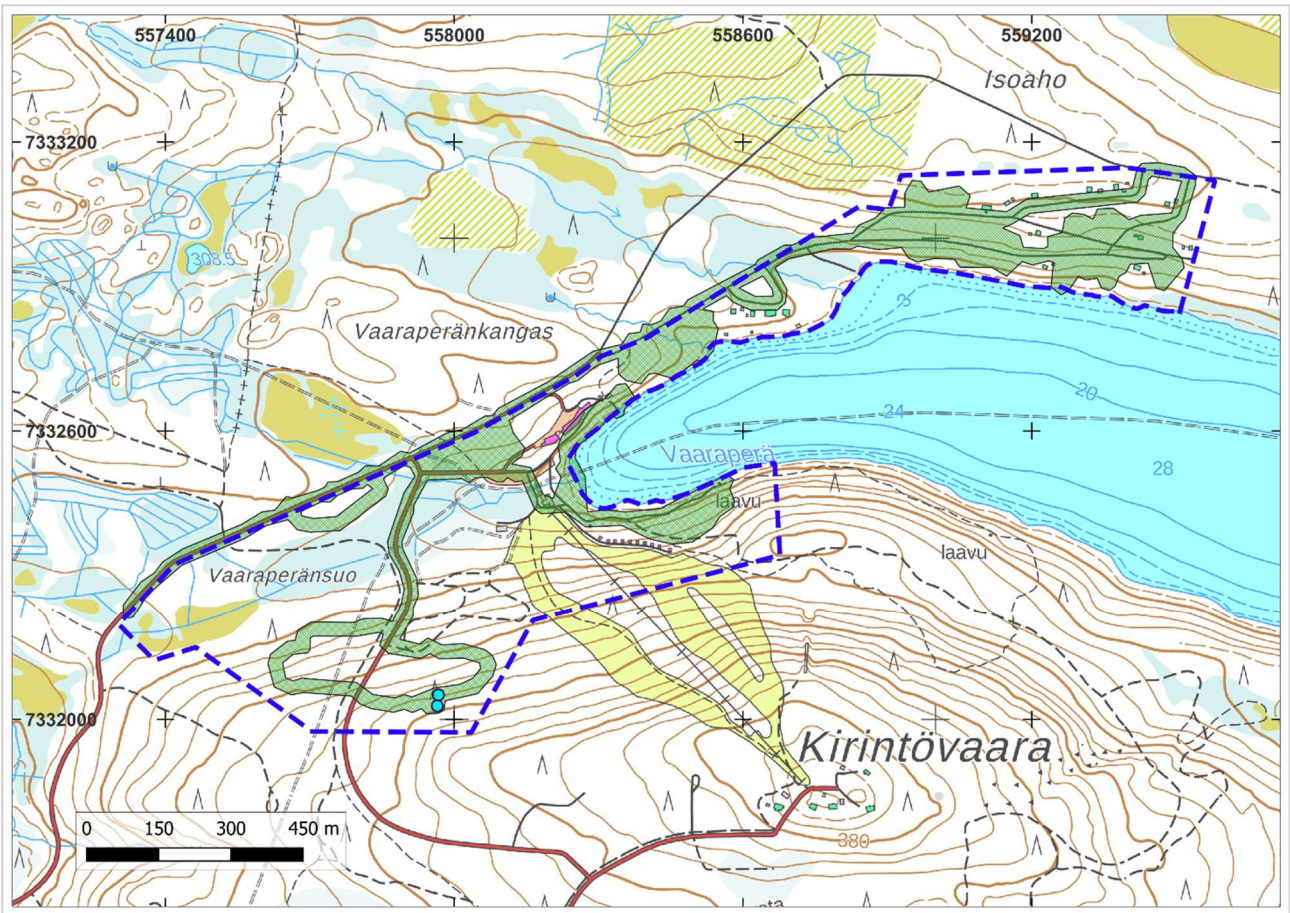
Kuva 5. Kelopuu, johon on tehty Leima 1. Länteen.

Kuva 6. Leima 1. Länteen.

Kuva 7. Leima 2. Koilliseen.

Kartta 3. Maastossa tarkastetut alueet ja tehdyt havainnot. Kaava-alue on merkitty sinisellä katkoviivalla, leimapuut turkoosilla pisteillä ja maastossa kuljetut reitit vihreällä.

4. Yhteenveto

Heilu Oy:n arkeologi Jussi-Pekka Hiltunen toteutti Posion Alakirin kaava-alueen arkeologisen inventoinnin kesäkuussa 2025.

Alueelta ei tunnettu entuudestaan arkeologisia kohteita. Inventoinnin yhteydessä alueelta tavattiin kaksi leimapuuta, jotka liittyvät todennäköisesti alueella 1900-luvulla tehtyihin hakkuisiin.

Jussi-Pekka Hiltunen
Oulussa 8.8.2025
Heilu Oy

Lähteet

Tutkimusraportit:

Hiltunen, Jussi-Pekka ja Tiainen, Teemu. Posio Alakiri arkeologinen arkistoselvitys. Heilu Oy.

Pietiläinen, Petteri 2003. Posion Kitkajärven yleiskaavan arkeologinen inventointi. Museovirasto.

Kotivuori, Hannu 1998. Posion muinaisjäännösten inventointi 1993-1995. Lapin maakuntamuseo.

Vanhat kartat:

Kansallisarkisto: (<https://astia.narc.fi/uusiastia/>)

- Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). It. Hallinnolliset kartat.
 - o Karta öfver de för byalagen provisionell afrösade marker Kuusamo socken af Uleåborgs län. (https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2391278805)
- Karttakokoelma (HMA). B TALOUDELLISET KARTAT. Ba2 Suomen taloudellinen kartta:
 - o Pohjois-Suomi. XIV:9 Posio (1924). (https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=1862965314)

Kansalliskirjaston julkaisuarkisto Doria: (<https://www.doria.fi/>)

- 6. Pitäjänkarttoja
 - o Situations charta öfver belägenheten af Kuusamo socken (1829) <https://www.doria.fi/handle/10024/115832>

Vanhatkartat.fi: (<https://vanhatkartat.fi/>)

- o Topografinen kartta karttalehti 354406, vuosi 1965.
- o Topografinen kartta, karttalehti 354409, vuosi 1965.
- o Peruskartta, karttalehti 354406, vuosi 1984.
- o Peruskartta, karttalehti 354409, vuosi 1984.